

4. Кузнецова М., Ананьєв С., Сафонова Т. Механізми захисту трудових прав в період дії воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. № 5. С. 178–181.

5. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20>

Рудь Ю.М.,

к.ю.н., доцентка кафедри теоретичної юриспруденції,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Проблема домашнього насильства надзвичайно важлива передусім тому, що сім'я є основою суспільства і має перебувати під особливим захистом держави. Насильство і жорстокість в сім'ї не лише руйнують гармонію і злагоду в ній, а й виступають однією з передумов злочинності в суспільстві загалом. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (WHO) кожна третя жінка стикаються з проявами домашнього насильства під час свого життя. До країн в яких відмічається високий рівень домашнього насильства відносяться Індія, Мексика, Пакистан, Бразилія, Колумбія та інші [1].

Держава – основний суб'єкт протидії насильству, оскільки органи державної влади повинні сприяти створенню обстановки неприйняття насильства, вживаючи необхідних заходів та створюючи систему захисту жертв, покарання кривдників і запобігання насильству [3,с.85].

Проблемні аспекти запобігання насильству у сім'ї у багатьох країнах світу є одним із найважливіших напрямів роботи органів поліції, соціальних працівників, психологів, освітян, в основному це пов'язано з поширеністю проблемних аспектів, наслідків, до яких ця проблема призводить [3, с.98].

Кожна країна відрізняється рівнем ефективності забезпечення прав жінки загалом і протидії домашньому насильству зокрема, оскільки законодавство, система державних інституцій, що спрямовують свою діяльність на подолання таких негативних соціальних явищ, суттєво різняться. Отже, подолання проявів домашнього насильства у різних країнах має деякі особливості, розглянемо окремі з них.

Досліджуючи досвід Німеччини у сфері протидії насильству в сім'ї, слід зауважити, що в цій країні діє спеціальний Закон Німеччини від 1 січня 2002 року «Про захист від насильства в сім'ї», яким передбачено, що кривдник, повинен негайно покинути дім строком на 10 діб, якщо проти нього подано заяву про вчинення домашнього насильства. Заявником про насилля може бути навіть дитина, яка стала жертвою насилля, жінка або будь-яка особа, яка має право представляти інтереси осіб, щодо яких було здійснено насилля. Домашнє насилля в цій країні це не лише агресивні та насильницькі дії між жінкою та чоловіком, а й між дітьми, батьками та братами [4, с. 231].

Закон у Португалії щодо протидії насильству у сім'ї також описує домашнє насильство як злочин. Це класифікується як «(фізичне чи психологічне) жорстоке поводження з подружжям, неповнолітньою особою або інвалідом» і передбачає позбавлення волі від одного до п'яти років, а притягнення до відповідальності злочинця не залежить від висловлювання потерпілого [5, с. 116].

Одним із головних нормативно-правових актів у сфері протидії насильству в сім'ї в США є Акт щодо боротьби з насильством в сім'ї, який діє насамперед на території штату Іллінойс. Цей нормативно-правовий акт

передбачає можливість винесення щодо особи, яка вчинила насильство в сім'ї, охоронного ордеру.

Оновленим підходом у політиці США щодо реагування на насильство в сім'ї є контроль, який забезпечує стратегію обов'язкового реагування. Контроль головним чином виражається в формі практики обов'язкового реагування на насильство в сім'ї, а саме: обов'язковий арешт, принцип обов'язкового судового провадження та обов'язкове інформування, яке передбачає, що медичний персонал зобов'язаний повідомляти про будь-які факти насильства в правоохоронні органи [6, с.17].

У США функціонує понад 200 спеціальних судів, які займаються справами про насильство в сім'ї. Дослідження показують, що спеціалізовані суди розглядають справи про домашнє насильство більш ефективно, підвищують рівень законослухняної поведінки з боку порушників закону, призначають більш суворе покарання й виносять більший відсоток обвинувальних вироків. При цьому Відділ боротьби з насильством над жінками при Міністерстві юстиції США нещодавно розпочав спеціальну програму, яка називається Ініціатива суддівського наставництва. У межах цієї програми було визначено кращі судді, які можуть допомогти іншим розробити власні програми.

Також варто звернути увагу на діяльність служб захисту дітей від насильства в сім'ї у США. Так, відповідно до спільного національного Закону США «Про запобігання поганому поведженню з дітьми та ліквідації його наслідків» створено Національний Центр з проблем жорстокого поводження з дітьми та проблем запущених дітей, який сьогодні відповідальний за координацію служб захисту дітей, забезпечення практичної допомоги штатам і фінансування дослідницьких проєктів з питань насильства в сім'ї щодо дитини. Сьогодні в США ефективно функціонує система служб захисту дітей, яка

включає чотири аспекти діяльності: повідомлення, розслідування, втручання і завершення справи [7, с. 64–65].

Активна кампанія Франції щодо протидії насильству у сім'ї почалася із прийняттям Закону «Про посилення попередження та покарання за насильство в сім'ї або у відношенні неповнолітніх» 4 квітня 2006 року. Характерною особливістю цього Закону стала можливість суддів у справах сім'ї видавати спеціальні постанови, які своєю чергою забезпечують безпеку жертв домашнього насильства. Ці постанови дають можливість жертві змінити місце проживання або вилучити із місця проживання особу, яка вчиняла насильство [8].

У Великій Британії протидія домашньому насильству здійснюється таким чином: відповідно до Закону «Про домашнє насильство» 2004 року домашнім насильством є будь-який випадок загрози, насильства та жорстокого поводження (психологічного, фізичного, сексуального, фінансового чи емоційного) між дорослими, які є або були співмешканцями, або щодо членів сім'ї, незалежно від статі, сексуальної орієнтації. У березні 2013 р. внесені зміни у вказаний Закон, якими було розширено коло суб'єктів, які підлягають захисту за законом, та включено до складу зазначеного злочину примусовий контроль у сім'ї [9, с. 83].

Нормативно-правова база Бельгії звертає увагу і кваліфікує домашнє насильство як кримінальне правопорушення. Домашнє насильство належить до сфери діяльності ст. 442 КК і вважається обвинуваченням. Зараз домашнє насильство розглядається як обтяжуюча обставина, що призводить до суворішого покарання. І тому це правило стосується подружніх та неодружених пар та будь-яких інших осіб, які підтримують або підтримували тривалі емоційні та сексуальні стосунки з жертвою. Потерпілі отримували допомогу з боку міліції з 1997 року, а з 2003 року до суддів застосовувалися обмежувальні розпорядження, що зміцнило систему підтримки жертв новими заходами. У

травні 2001 року було запроваджено перший бельгійський Національний план дій проти насильства, який охоплює побутові та інші форми насильства [5, с. 114].

Отже, законодавство зарубіжних країн в сфері протидії домашньому насильству може сприяти застосуванню та стати правовою основою для вдосконалення та розвитку вітчизняного законодавства у сфері запобігання домашньому насильству.

Список використаних джерел

1. Responding to intimate partner violence and sexual violence against women: WHO clinical and policy guidelines (Реагування на насильство партнерів та сексуальне насильство щодо жінок: клінічні та політичні рекомендації ВООЗ) URL: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241548595/en/>

2. Малиновська Т.М. Домашнє насильство: щодо змістовного наповнення терміну. *Наше право*. 2020. № 3. С. 85–91.

3. Гурковська К. А. Протидія домашньому насильству: міжнародний досвід. *Альманах міжнародного права*. 2020. № 24. С. 97–104.

4. Мальцева Д. П. Парадигма покарання за домашнє насильство в Європейських країнах. *Попередження та протидія насильству у суспільстві(зарубіжний досвід): Збірник тез доповідей учасників XXI студентської науково-практичної конференції іноземними мовами (м. Харків, 9 квітня 2002 року)*, 2020.С.231.

5. Легенька М. М. Зарубіжний досвід протидії насильству в сім'ї та можливості використання в Україні. *Право і безпека*. 2017. № 4 (67). С. 111–116.

6. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики насильства над дітьми й дорослими членами сім'ї: [навчально-методичний

посібник] / [Блага А.Б., Журавель Т.В., Заброда Д.Г., Мілорадова Н.Е.]; за ред. Г.О. Христової. К.: ТОВ «ВПК «ОБНОВА», 2012. 140 с.

7. Бакаїм М. В. Досвід зарубіжних країн у подоланні насильства в сім'ї. *Європейські перспективи* № 1.2021.227с.

8. Fact Sheet, Council of Europe Campaign to Combat Violence against Women, including Domestic Violence, at.URL: http://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Fact_Shee_en.asp.

9. Митник У.М. Кримінально-правова протидія домашньому насильству в окремих країнах Європейського Союзу. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2019. Том 3. С.83-87.

Sviderska D. V.,
group 201, International law,
Kyiv National University of Economics

Arhatiuk I.V.,
Senior Lecturer Foreign
Languages Department, KNEU, Law Institute

SEXUAL VIOLENCE AS A WEAPON OF WAR: LEGAL AND PSYCHOLOGICAL SUPPORT FOR UKRAINIAN VICTIMS

Conflict-related sexual violence is as old as war itself. There are many examples of colonial invasions that involved sexual violence, which we now call conflict-related sexual violence. The Crusades were no exception. The American Civil War. World War I. World War II. The Rwandan genocide. Armed conflicts in the former Yugoslavia, Sierra Leone, Liberia, South Sudan, the Democratic Republic of Congo, the Central African Republic, Myanmar, Afghanistan, Iraq. The Arab Spring in Libya, which witnessed some of the worst cases of conflict-related sexual violence,